

Ako s krízou bojuje žilinská krajská samospráva

OKREM TOHO, že finančná kríza zasiahla občanov, podpísala sa pod vyššiu nezamestnanosť, nižšie platy, nedostatok financií v rozpočtoch obcí a miest, ovplyvňuje i fungovanie Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK).

Úsporné kroky

Ešte v začiatkoch krízy v roku 2009 pristúpil kraj ku konkrétnym opatreniam na zmiernenie jej následkov. Začal s redukovaním výdavkov na Úrade ŽSK. Vyplácanie motivačných odmien zamestnancom úradu bolo zastavené od štvrtého štvrtroka 2009 a tento stav pretrváva aj v roku 2010. Vďaka tomuto úspornému opatreniu sa znížili náklady na mzdy o 11% a počet zamestnancov klesol od roku 2009 o 9%.

Žilinský samosprávny kraj vo svojich 125 organizáciách zamestnáva približne 10 tisíc zamestnancov, čím je najväčším zamestnávateľom v kraji. V každej z organizácií sa znížili prevádzkové náklady na minimum. Aby samospráva nemusela prepúšťať, prehodnotila aj odmeňovanie zamestnancov.

Okrem toho kraj zredukoval kapitálové výdavky a realizoval len nutné úpravy havarijného stavu. Pre svoje organizácie krajská samospráva rozšírila centrálnu verejnú obstarávanie, čím sa znížili náklady na tovary a služby, najmä energie. Do roku 2010 teda kraj vstupoval s prebytkom v rozpočte.

Nízke príjmy z daní

Žilinský samosprávny kraj financuje svoje potreby a zároveň plní svoje kompetencie v oblasti školstva, dopravy, zdravotníctva, kultúry a sociálnej oblasti len z vlastných príjmov, prípadne zo štátnych dotácií. Vlastné príjmy ŽSK tvoria príjmy z majetku, príjmy z miestnych daní a poplatkov, výnosy z pokút, výnosy z dobrovoľných zbierok, príspevkov a darov právnických osôb.

Daň z príjmov fyzických osôb pritom patrí okrem dane z motorových vozidiel k hlavným zložkám príjmovej stránky samosprávneho kraja. Ročne je to niekoľko miliónov eur. Kríza spôsobila, že kraj na tejto dani vybral v porovnaní s minulým či predminulým rokom oveľa menej. „Za obdobie od januára do júna 2010 dosiahol Žilinský samosprávny kraj oproti rovnakému obdobiu roku 2009 nižší príjem z dane fyzických osôb o 33,6%, čo tvorí výpadok 9,525 miliónov eur,“ potvrdil riaditeľ odboru financií Úradu ŽSK Stanislav Ulaher.

Listy na ministerstvá

Cieľ Žilinského samosprávneho kraja - s menšími zdrojmi udržať kvalitu poskytovaných služieb v podmienkach krízy, sa kvôli neočakávanému vyššiemu výpadku daní skomplikoval. Žilinská krajská samospráva sa rozhodla žiadať vládu SR a Ministerstvo financií SR o kompenzáciu výpadku daňových príjmov. Na odvrátenie zlej situácie potrebuje kraj finančnú pomoc od vlády SR tak, ako to urobila v prospech obcí a miest v minulom a tomto roku, kedy kompenzáciu samosprávne kraje nedostali. Ako uviedol predseda ŽSK Juraj Blanár: „Samosprávne kraje sú práve tak postihnuté výpadkom daní z fy-

zických osôb ako mestá a obce, a preto k nim treba pristupovať rovnako. V opačnom prípade to bude mať negatívne dopady na vykonávanie nezastupiteľných kompetencií pre občanov.“ Hrozí zníženie úrovne sociálnych služieb, pričom ŽSK je kapacitou 3500 lôžok najväčším poskytovateľom sociálnych služieb na Slovensku. Kvôli zlej finančnej situácii sa stane kraj neschopným zabezpečiť fungovanie centier voľného času, internátov, školských jedální a ohrozi sa platobná schopnosť kraja.

Ďalšie problémy vidí predseda kraja i v oblasti zabezpečenia obnovy ciest II. a III. triedy po zime. „Cesty budeme udržiavať tak, aby boli zjazdové a nespôsobili nejaké riziká. Okrem súvislej údržby z peňazí Európskej únie, ktorú dokončíme v tomto roku, nebudeme môcť dať vlastné prostriedky na súvislú údržbu. Musíme robiť len bežnú údržbu, aby sme sa vyhli akýmkoľvek sankciám, ktoré nám môžu hroziť. Či už zo strany polície alebo zo strany prípadných súdnych žalôb, ktoré by mohli byť podané voči ŽSK v prípade, že nehoda bola spôsobená zlým stavom vozovky,“ povedal predseda kraja.

Zastavenie investícií znamená aj zrušenie projektov pre vytvorenie urgentných príjmov v štyroch nemocniciach ŽSK (Kysucká nemocnica s poliklini-

„Vďaka financiám z eurofondov sa kraju darí udržiavať investičné aktivity.“

kov v Čadci, Hornooravská nemocnica s poliklinikou v Trstenej, Dolnooravská nemocnica s poliklinikou v Dolnom Kubíne, Liptovská nemocnica s poliklinikou v Liptovskom Mikuláši). Vybudovanie urgentných príjmov pritom kraju ukladá za povinnosť Nariadenie vlády SR do 31. decembra tohto roka. Preto sa predseda kraja obrátil listom na Ministerstvo zdravotníctva SR so žiadosťou o zmenu termínu na 31. 12. 2012.

Keďže sa však vláda SR stále nevyjadrila k prípadnej finančnej pomoci samosprávne kraju, musela žilinská krajská samospráva pristúpiť k rôznym opatreniam.

V oblasti dopravy a kultúry

Kvôli deficitu kraja, ktorý je i napriek všetkým úsporným opatreniam viac ako 10 miliónov eur, musel kraj zvýšiť ceny cestovného v prímestskej autobusovej doprave. Pritom však zachoval benefity deťom do 15 rokov, študentom, držiteľom preukazov

Súvislé opravy ciest
Realizujú sa vďaka eurofondom.

ŽTP, ich sprievodcom a rodičom cestujúcim na návštevu za zdravotne postihnutým dieťaťom, a tiež cestujúcim v prvých šiestich tarifných pásmach do 20 kilometrov.

Po doprave, sa ďalšie kroky významne dotkli kultúry kraja, ktorú zabezpečuje 23 inštitúcií. Zamestnancom v nich sa znížili osobné príplatky, zrušilo sa vyplácanie odmien, obmedzili sa otváracie hodiny niektorých kultúrnych ustanovizní a šetrí sa v nákladoch na služby a energie. Úsporné opatrenia museli kultúrne inštitúcie kraja prijať aj na rok 2011. Ak nedôjde k zmene, nedostatok financií ohrozí naplnenie kompetencií i v oblasti školstva a v sociálnej oblasti.

Kraj hľadá nové cesty šetrenia

Po tom, čo sa v roku 2008 zavedlo pre obstarávanie tovarov a služieb centrálnu verejnú obstarávanie, ročné úspory kraja sa vďaka tomu pohybujú na úrovni 15,8%. Rieši sa tak obstarávanie všetkých 125 organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK. Šetria sa náklady pri nákupe špeciálneho zdravotného materiálu pre nemocnice, kuchynských zariadení pre domovy dôchodcov. Náklady sa znižujú pri kúpe kosačiek, automobilov pre správy ciest i štátnych symbolov do všetkých 66 stredných škôl kraja.

K šetreniu finančných prostriedkov výrazne prispieje forma elektronickej aukcie. Po prvýkrát k nej kraj pristúpil pri obstarávaní xerografického papiera pre Úrad ŽSK a svoje organizácie v auguste tohto roka. Vytváracia cena aukcie, ktorá bola vo výške 274 753 eur za viac ako stotisíc balíkov papiera, vyšla po otvorení obálok v rámci verejného obstarávania z troch ponúk ako najnižšia. Pri predpokladanej trhovej cene 309 000 eur sa už klasickým verejným obstarávaním dosiahla úspora približne 35 000 eur. Elektronickej aukciou sa podarilo vyvolať cenu znížiť o ďalších 5,5%, takže krajská samospráva zaplatí za dvojročnú spotrebu papiera pre Úrad ŽSK a svoje organizácie 259 510 eur. V cene zákazky je zahrnutá aj

dodávka papiera. „Plánujeme v centrálnom verejnom obstarávaní tovarov a služieb s využitím aukcií pokračovať tam, kde je to možné. Najbližšie v oblasti zdravotníckych pomôcok a materiálov, pretože toho je najviac, a tam vidíme najväčšiu úsporu,“ doplnil predseda kraja J. Blanár.

Investície vďaka eurofondom

„Iba vďaka financiám z eurofondov sa kraju darí udržiavať investičné aktivity. Zateplujeme a opravujeme bu-

dovy škôl, domovy sociálnych služieb, rekonštruujeme cesty, a tým zároveň dávame v týchto zlých časoch prácu domácim firmám i živnostníkom. Bez tejto výraznej pomoci by kraj mohol pristupovať iba k nevyhnutným opravám vo svojich organizáciách,“ dodal predseda kraja. Stavebný ruch tak neutícha ani v Obchodnej akadémii v Martine, v SOŠ drevárskej v Krásne nad Kysou, v Gymnázii v Tvrdošine a modernizáciou prejde v najbližšom čase aj Dopravná akadémia v Žiline. Rekonštrukcia pre-

biehala v tomto i minulom roku na cestách II. a III. triedy vo všetkých regiónoch kraja vďaka Regionálnemu operačnému programu z eurofondov za viac ako 24 miliónov eur. Žilinský samosprávny kraj bol v tomto roku úspešný i v 6-tich projektoch zameraných na modernizáciu domovov sociálnych služieb za 10 miliónov eur. V čase krízy však hrozí, že kraj nebude schopný realizovať ďalšie schválené projekty z eurofondov. Samospráve totiž chýbajú financie na ich spolufinancovanie.

Deň vidieka

Žilinského kraja 18.9.2010

Gazdovský dvor v Turčianskych Kľačanoch pri Penzióne sv. Mitro

PROGRAM	
9:30	Otvorenie
9:30 – 11:15	Workshop pre odbornú verejnosť na tému Miestne akčné skupiny a rozvoj vidieka v Žilinskom kraji

KULTÚRNY PROGRAM	
Vystúpenie folklórneho súboru Lysec z Belej - Dulíc s umeleckou vedúcou Mgr. Evou Hulejovou	
9:00 – 9:30	piesne z rôznych regiónov Slovenska a tanečná improvizácia
11:30 – 12:00	tance a piesne z Turca a Myjavy
13:00 – 14:00	tance a piesne z Horehronia
15:00 – 16:00	prezentácia krojov, spievanie piesní a ukážka základnej tanečnej motoriky z regiónov - Turiec, Terchová, Myjava, Zemplín a Šariš

SPRIEVODNÉ PODUJATIA	
➤ Zabíjačka	➤ Prehliadka gazdovského zverinca – služby agrohípo centra
➤ Varenie tradičného slivkového lekváru	➤ Predaj tradičných ľudoumeleckých predmetov a potravinárskych produktov
➤ Pečenie zemiakov v pahrebe	
➤ Hry a súťaže pre deti	